

ПРОЛОГ

Ідентон, Північна Кароліна

23 березня 1940 року

Діти знали, що нарешті вже прийшла весна, і, хоч зима ще ні-ні, та й пошпигувала морозцем у повітрі, а трава й бур'яни хрускотили в них під ногами, вони стрімголов мчали полем і лісом, аж повискуючи в передчутті потепління. Двійко хлопчиків із молодшою сестричкою поспішали до струмка, не в змозі опиратися притягальній силі води. Дівчинка, якій було лише три роки і яка ще не так впевнено трималась на ніжках, як її брати, об щось перечепилась і просто личком впала в холодну воду струмка. Старший брат підхопив її, перш ніж вона встигла заверещати, і притис до своєї тонкої курточки, яка перейшла до нього від котрогось із двоюрідних братів. Він глянув униз, щоб побачити, об що вона спіткнулась, і враз одскочив назад, впустивши сестру з рук. Схопивши молодшого брата за руку, він тицьнув туди пальцем. Там лежав чоловік у пом'ятій, наскрізь мокрій одежі, а обличчя в нього було біле й воскове, зовсім як ті свічки, що їх мама понаставляла по всій хаті на випадок відключення світла, що траплялось мало не щодня.

Малий позадкував.

— Він живий? — пошепки запитав він.

Мале дівча зіпнулось на ніжки й рипнулось до дядька, але старший брат схопив її за руку й притримав.

— Е, е, — сказав він. — Він мертвий, як цвях в одвірку. — Гля! — вказав він. — У нього вся голова провалилась.

— Змиваймося звідси! — сказав менший хлопчик, повертаючись, щоб тікати тією ж стежиною, якою вони сюди прийшли, а його брат, не гаючись, рвонув за ним, тримаючи сестричку під пахвою, немов футбольний м'яч. Він знав, що вони не розкажуть. Не скажуть нічого своїй мамі, і взагалі нікому. Бо, хоч вони й були малі, але одне затамили твердо. Кольоровий хлопчина біля мертвого білого тіла? Із того нікому не буде доброго діла.

РОЗДІЛ 1

МОРГАН

Виправна установа для жінок у Північній Кароліні

Ралі, Північна Кароліна

8 червня 2018 року

Мені завжди було холодно в цьому коридорі, байдуже, яка стояла пора року. Шлакоблокові стіни, лінолеум на підлозі, який поскрипував під моїми арештантськими черевиками. Перебуваючи в цьому коридорі, неможливо було здогадатись, яка там назовні пора. Неможливо було сказати напевне, що там червень, усе цвіте, і літо вже на порозі. В усякім разі на порозі в тих, що назовні. Я вже вдруге зустрічала літо серед цих шлакоблокових стін і намагалась про це не думати.

— А хто там? — запитала я охоронницю, яка йшла поряд зі мною. До мене ніхто не приїжджав. Я вже давно не ждала, що явиться хтось із моїх батьків, і це мене влаштовувало. Батько був навідався одного разу, коли я пробула тут зо два тижні, але вже був п'яний в дим, хоч до обіду було ще далеко, і тільки те й робив, що кричав. А потім плакав, незугарно розмазуючи по обличчю п'яні сльози, від чого мені завжди було ніяково.

Мати взагалі не показувалась. Мій арешт, немов дзеркало, безжально відобразив усі їхні недоліки, і вони порвали зі мною так само, як і я з ними.

— Чого не знаю, того не знаю, Білявочко, — сказала охоронниця. Вона була новенька, я не знала її імені й не могла прочитати на бейджику, який висів у неї на шиї, але вона, схоже,

вже вивчила моє тюремне прізвисько. І може, вона й була новенькою у ВУЖПК, але я б сказала, що новачком у тюремній роботі точно не була. Дуже вже легко вона пересувалась цим коридором, до того ж її видавав змучений, знуджений, гіркий погляд темних очей.

Я попрямувала до дверей кімнати для побачень, але охоронниця схопила мене за руку.

— Е, е, — гукнула вона. — Не туди. Сьогодні я маю привести тебе сюди.

Вона повернула мене в бік окремої кімнати для побачень, і я враз насторожилась. Чому окрема кімната? Це не віщувало нічого доброго.

Я ввійшла в маленьку кімнатку й побачила двох жінок, які сиділи по один бік столу. Їм обом було років по сорок-п'ятдесят. Одягнені не по-тюремному, у ділові костюми. На одній темно-синій, на другій — коричневий. Вони дивились на мене, не усміхаючись, їхні темношкірі обличчя були непроникні. Я сіла по другий бік столу, не зводячи з них погляду. Чи помітили вони тривогу в моїх очах? Я навчилась нікому не довіряти в цьому місці.

— А в чому, власне, річ? — запитала я.

Жінка в коричневому костюмі трохи подалась уперед, акуратно склавши на столі доглянуті руки.

— Мене звуть Ліза Вільямс, — сказала вона. У неї на вилозі була шпилька у вигляді будиночка, і вона трохи нагадувала мені Мішель Обаму. Волосся до плечей. Ідеальної форми брови. Однак у неї не було завченої усмішки Мішель Обами. Вираз обличчя в цієї жінки був чимось середнім між нудьгою і острахом. — А це — Андреа Фуллер. Вона адвокат.

Андреа Фуллер кивнула мені. Вона була старшою, ніж я думала. Добре за п'ятдесят. Може, навіть шістдесят. Волосся в неї було коротко підстрижене — стримане афро із сивизною. Темно-червона помада.

Я похитала головою.

— Не розумію, — сказала я, переводячи погляд із однієї жінки на другу. — Навіщо ви хотіли зі мною зустрітися?

— Ми з Андреа тут, щоб запропонувати тобі спосіб вийти звідси, — сказала жінка на ім'я Ліза. Вона метнула оком на моє мереживне тату, яке визирало з-під короткого рукава моєї блідо-блакитної арештантської сорочки. Я сама придумала це химерне тату — чорне мереживо, перехрещене разками крихітних перлин і ювелірними підвісками. Ліза знову перевела погляд на мене. — Наступного тижня закінчиться мінімальний термін твого ув'язнення. Один рік, правильно? — запитала вона.

Я злегка кивнула чекаючи. Так, свій мінімум в один рік я вже відсиділа, але максимум складав три роки, і, враховуючи все те, що мені казали, я ще довго нікуди не збиралась.

— Ми... Андреа і я... працювали над твоїм звільненням, — сказала Ліза.

Я тупо дивилась на неї.

— Чому? — запитала я. — Ви ж мене навіть не знаєте.

Я знала, що існує якась програма, за якою студенти-юристи намагались звільнити тих, кого ув'язнили помилково, та, схоже, я була єдиною особою, яка вважала своє ув'язнення помилкою.

Андреа Фуллер прокашлялась і вперше заговорила:

— Ми довели, що ти маєш виняткову кваліфікацію для виконання певної роботи, яку Ліза хотіла б тобі запропонувати. Твоє звільнення залежить від твоєї готовності виконати цю роботу і...

— Вчасно, — перервала її Ліза.

— Так, для завершення роботи є граничний термін, — сказала Андреа. — І, звісно, весь цей час ти будеш під наглядом уповноваженої особи з умовно-дострокового звільнення, а також ти виплачуватимеш відшкодування родині дівчини, яку поранила, — родині Максвеллів, і...

— Зачекайте. — Я підняла руку, і, зі здивуванням побачивши, що в мене тремтять пальці, опустила її на коліно. — Будь ласка, не так швидко, — попросила я. — Я зовсім за вами не встигаю. — Мене вразило, як стрімко ці дві жінки повели розмову, сиплячи словами одна поперед одної. Для виконання якої роботи в мене була виняткова кваліфікація? Тут, у в'язниці, я працювала в пральні, навчаючись складати простирадла ідеальними квадратами. А ще я мила посуд у гарячій воді з хлоркою, аж поки в мене не починало пекти в очах. Це були єдині виняткові кваліфікації, які спадали мені на думку.

Ліза й собі підняла руки, виставивши їх долонями вперед, щоб зупинити розмову.

— Річ ось у чім, — сказала вона, пильно дивлячись на мене. — Ти знаєш, хто такий Джессі Джеймсон Вільямс?

Хто ж не знав Джессі Джеймсона Вільямса? Це ім'я негайно перенесло мене в одну із зал Національної галереї у Вашингтоні, округ Колумбія. На чотири роки назад. Ні, на п'ять. Мені виповнилось сімнадцять, і це була шкільна екскурсія. Мої однокласники вже рушили на вихід із музею, але я вирішила залишитися, вражена й зачарована сучасним мистецтвом, тож я сховалась у вбиральні, поки мій клас виходив із будівлі. Я не знала й не цікавилась тим, куди вони пішли. Я розуміла, що в мене будуть неприємності, але то все мало бути потім.

Тож я була сама, коли побачила свого першого Джессі Джеймсона Вільямса. Від цієї картини в мене буквально перехопило подих, і я присіла на єдину лавочку в галереї, щоб як слід роздивитись її. «Погляд» — ось як вона називалась. Це була висока картина, не менше шести футів заввишки, і досить вузька. Чоловік і жінка, у чорному вечірньому вбранні, стояли спиною до спини на блискотливому сріблястому тлі, і їхні тіла так злилися, що неможливо було відділити його чорний жакет від її чорної сукні. Обоє були смагляві, хоча жінка була на кілька відтінків

темніша за чоловіка. Його очі були опущені, наче він намагався глянути на жінку позад себе, а в неї очі були широко розплющені й дивились на глядача — на мене — так, наче вона була не дуже впевнена, що взагалі хоче бути на цій картині. Вона ніби благала: «Допоможи мені». Коли я знову змогла дихати, то обдивилась усі стіни, шукаючи ще якихось картин Джессі Джеймсона Вільямса, і таки знайшла кілька його робіт. А потім у музейній крамниці я передивилась фотоальбом з його картинами — подарункове видання — шкодуючи, що не можу дозволити собі витратити на нього сімдесят п'ять доларів.

— Він один із моїх улюблених художників, — відповіла я Лізі.

— Он як. — Чи не вперше Ліза всміхнулась, чи принаймні майже всміхнулась. — Це дуже приємно чути, бо він безпосередньо стосується моєї пропозиції.

— Не розумію, — знову сказала я. — Адже він помер, так? — Я прочитала про його смерть у газеті в тюремній бібліотеці. Йому було дев'яносто п'ять, і він, безумовно, вів продуктивне життя, але я й досі відчувала, як мене накрило хвилиною втрати, коли я прочитала цю новину.

— Він помер у січні, — сказала Ліза, а потім додала: — Джессі Вільямс був моїм батьком.

— Справді? — я мало не підскочила.

— Останні двадцять п'ять років свого життя він присвятив допомозі молодим художникам, — продовжила Ліза.

Я кивнула. Читала про його благодійну діяльність.

— Художникам, яких він вважав перспективними, але в яких були труднощі в школі, у сім'ї чи які просто збилися з дороги.

Чи не про мене вона говорила? Чи міг Джессі Вільямс десь побачити мою роботу й подумати, що в ній було щось талановите, щось таке, що пропустили мої викладачі?

— Пригадую, як я читала про якогось хлопчика-підлітка, якому він допоміг кілька років тому, — сказала я. — Не знаю, де я...